

Tanulmányutak megszervezésében, politikai és szakmai műveltségünk fokozásában szükségünk van az Írók Pártszervezete és az Írószövetség támogatására. Az írói munka értékelése is nagyjából megoldatlan kérdés még vidéken, amit ismét csak az Írószövetség segítsége vihet sikerre.

A vidéki irodalom szerepe nem jelentéktelen. Az utánpótlás, az új, tehetséges fiatalok bekapcsolása az irodalmi életbe, ezek nevelése és irányítása eddig is jelentős munkája volt a vidéki író-kollektíváknak. Az Írószövetség fokozottabb támogatása, az írók párszervezetének segítsége, a szervezett és állandó kapcsolatot és együttműködés kiépítése nemcsak a vidéki irodalomnak, hanem az egész magyar irodalomnak válik hasznára, a szocialista irodalom fejlődését és gazdagodását teszi gyorsabbá.

TISZATÁJ IROI MUNKAKÖZÖSSÉG

A. MANHATTAN: A VATIKÁN A HALADÁS ELLEN. (Szikra)

Avro Manhattan angol író és történész könyve a Vatikánról az idei könyvnap egyik legjelentősebb kiadványa volt. A mű igen aktuális kérdéssel foglalkozik, a Vatikán haladásellenességét mutatja meg.

A Vatikán reakciós magatartása nem mai képződmény. Haladásellenes volt a történelem folyamán mindig, de politikájának, magatartásának igazán reakciós volta különösen az utolsó félévszázadban, napjainkban, a kapitalizmusnak az imperializmusba való átmenete korában nyilvánult meg. „Valahányszor a katolikus egyház vallási elvei társadalmi és politikai köntöszt öltenek, akkor minden esetben azon vannak, hogy visszaigazítsák a történelem óráját, hogy mindig az adott helyzetben legreakciósabbnak bizonyuló hatalommal szövetkezzenek“ írja Manhattan.

Igy szövetkezett a Vatikán napjainkban az imperializmussal, az Egyesült Államokkal s az imperializmus ötödik hadoszlopának legfontosabb támasza lett, „olyan legális szervezet, amely politikai céljait és módszereit vallásos mezbe bújtatja és azért különösen alkalmas arra, hogy legális szervezetével illegális aknamunkát folytasson“ (Révai József).

A klerikális reakció ellen csak akkor folytathatunk szívós és eredményes önvédelmi harcot, ha ismerjük céljait, módszereit, mai helyzetét, erejét, szövetségeseit, szóval egész hadállását. Ezért van nagy jelentősége minden olyan írásnak, amely a klerikális reakció központjának, a Vatikánnak tulajdonképpeni arcát és mesterkedését mutatja meg, s ezért jelentős Manhattan könyvnapki kötete is. Éppen a Vatikánnal kapcsolatban különösen szükséges a leleplező tájékoztatás, mert az egyházi reakció évszázadokon keresztül nagyszerűen értett ahhoz, hogy hatalmi céljait és szándékait a vallás köntösébe burkolja. Politikai szándékait nem fedte fel nyíltan, saját hatalmi törekvéseit sokszor úgy tárta az emberiség elé, mint a vallásos, katolikus világnézetből fakadó szükségszerűségeket és

a vallásos világnézet velejáróit. Ezért Manhattan könyve nem irányul a vallás és a hívők ellen, hanem kizárólag a vallási köntösbe öltöző, a hitre és a jószándékra spekuláló reakció ellen. Manhattan több, mint háromszázoldalas kötete egyetlen hittételt sem érint, nem vitatkozik a katolikus egyház egyetlen dogmájával sem, hanem a szerző történelmi, politikai jellegű kötetében azt mutatja meg: hogyan politizált a katolikus egyház a legújabb kor társadalmi és politikai mozgalmai közepett?

Manhattan könyve bevezetőül megismertet a katolikus egyház felépítésével, szervezetével. Ismerteti, hogy miképp jött létre a vatikáni állam, leírja, hogyan kormányozzák a katolikus egyházat. Bemutatja a mindenkori pápa szerepét és diktatórikus uralmát, a pápai államtitkár szerepét a kulisszák mögött, a „szent kongregációknak“ nevezett vatikáni minisztériumok munkáját. Megmutatja a szerzetesrendek szervezett hálózatát, a Vatikán szellemi diktatúrája c. fejezetben pedig bőséges adatokkal illusztrálva mutatja meg, hogy a kultúra, a tudomány frontján hogyan harcolt a katolikus egyház a haladás ellen. Elolvashatjuk itt annak a támadásnak a történetét, amely a történelem folyamán egyik legnagyobb támadás volt az ész, a tudomány ellen, a Galilei-pör lefolyását. Rövid illusztratív névsort találunk azokból az irodalmi és tudományos nagyságokból, akiknek műveit a Vatikán indexre tette és olvasásukat tiltja. **Dante, Descartes, Flaubert, Voltaire, Rousseau, Stendhal, Spinoza, Bacon** — hogy csak néhányat említsünk — neveinek az egyházi indexen való felfedezése után valóban igazat kell adnunk a szerzőnek: a legjobb könyvekre úgy bukkanhatunk rá, ha tanulmányozzuk a római indexet. (49. old.)

A kötet második, s egyben legjelentősebb része sok eddig ismeretlen és hozzáférhetetlen adat hosszú sorozatával, a leleplezések okmányyszerű közlésével mutatja meg, hogyan támogatta a Vatikán **Mussolinótól** kezdve **Francon** és **Hitleren** át a **Wall Streetig** és **Csang-Kai-Sekig** az összes fasisztákat, a dolgozókat, a béke ellenségeit. A különböző európai államokkal, az Egyesült Államokkal, Délamerikával, Japánnal, Kínával való régebbi és részben jelenlegi vatikáni kapcsolatokról találunk itt rendkívül értékes adatgyűjteményt, de az adatokon túl — s ez jelentősen fokozza a könyv értékét — az adatok összefüggését, kiértékelését is megtaláljuk, mert a szerző történetükben, alakulásukban mutatja be a Vatikán és a reakciós mozgalmak szövetkezését.

A Vatikán és az Egyesült Államok kapcsolatáról mindössze néhány oldalt olvashatunk a szerző kötetében, de ezek is tartalmaznak jelentős adatokat. S itt tekintetbe kell vennünk, hogy Manhattan könyvét néhány évvel ezelőtt írta, s így nem is tárhatja fel teljes részletességében a Vatikán és Washington békeellenes szövetkezését, amelyet mi magyarok jól ismerünk pl. a **Mindszenty-féle pörből**.

Manhattan könyvének a szovjetunióbeli megjelenésével kapcsolatban **V. Dubovitszkij**, a *Novoje Vremja* 1949. márciusi számában rávilágított a könyv hiányosságaira. A szerző nem mutatja meg, hogy hatalmas befektetésein kívül milyen szálak fűzik a Vatikánt

a különböző nagytőkés érdekeltségekhez. Az eseményekből levont következtetéseinél nem alkalmazza mindig a marxizmus-leninizmus tudományos módszereit s bár rámutat a Vatikán politikájának veszélyességére, mégsem hangsúlyozza eléggé az ellene való aktív harc fontosságát.

De ezeknek a hiányosságoknak ellenére, Manhattan jól megírt és nagyszerűen dokumentált könyve nagy értéket jelent a haladó, a békéért harcoló dolgozók számára. Manhattan könyvének adatait és hasznos végkövetkeztetéseit nem lehet egy könyvismertetés keretében felsorolni. A könyvet olvasni kell, mert napjainkban csak fokozza aktualitását Népköztársaságunk és a katolikus püspöki kár között létrejött megegyezés. **Mert Népköztársaságunk kormánya a néphez, a haladáshoz hű papsággal kötött egyezséget, nem pedig a klerikális reakcióval.** A többtermelést, a beiskolázást gátló klerikális reakció ellen a harcot tovább kell folytatni, s ebben a harcban Manhattan könyvének anyaga hasznos ismereteket jelent.

Avro Manhattannak a Vatikánról írott műve azok közé az utóbbi időben megjelent könyvek közé tartozik, amelyet minden dolgozónak el kell olvasnia!

KIRALY JÓZSEF

DÉR TIBOR ÚJ REGÉNYE

A felszabadulás utáni könyvnapok közül az idei hozta meg a próza területén is a döntő változást. Költőink fejlődése természetesen jóval hamarabb indult meg, de ebben az évben már a könyvnapok előtt megindult prózaíróink felzárkózása a költők mellé. (Veres P., Szabó P., Illyés B. stb.) A könyvnapok kiadványok pedig teljessé tették ezt.

A magyar regény fejlődésének új szakaszához érkezett. Most már nem elszórta jelentkezik az új, szocialista-realistika regénytípusok felé mutató könyvek, nemcsak az egyes prózaírók fejlődésében történik meg a fordulat, hanem nyugodtan elmondhatjuk, hogy a magyar regény történetében is.

Déry Tibor új regénye, a „Felelet“ (Révai), erényeiben és hibáiban egyaránt, egyik legjelentősebb alkotása az idei könyvnapnak.

Egy munkásfiú, Köpe Bálint életének egyik részéről számol be, s amint Déry az írás elején jelzi, három kötetre tervezte az egész élet bemutatását.

Déry szándéka tehát, amint ezt elmondja: Köpe Bálint életéről beszámolni. Azonban ezt nyilván nem írhatja meg egy mai író szűken, csak Köpe Bálint életére figyelve, hiszen az emberi sorsoknak végtelen nagy távlatai és összefüggései vannak.

Az író az egész magyar társadalom képét akarja ábrázolni, nyilván csak nagy vonalakban. De ezt nagy igénnyel csinálja.

A regény első képe egy kizsákmányolt házfelügyelő-család életét tárja elénk. Ahogy az itteni események lejátszódnak, a regény egyik hőse, Farkas Zeno egyetemi tanár, autóba ül és a kormányzói fogadásra megy fel a budai várba. A társadalom két nagy, egymással ellenségesen